

Mál nr. 133/2020**M og
V v/ sjúkdómatryggingar.****Upplýsingaskylda vátryggðs og takmörkun á ábyrgð vátryggingafélags.****Gögn.**

Málskot dags. 14. apríl 2020 ásamt fylgigögnum.

Bréf V dags. 29. apríl 2020 ásamt fylgiskjölum 1.-5.

Viðbótarathugasemdir lögmanns M, sbr. bréf dags. 15. maí 2020.

Málsatvik.

Í málskoti kemur fram að M keypti sjúkdómatryggingu, sem nú er hjá V, hinn 17. febrúar 1997. Hinn 13. mars 2019 krafðist hann bóta úr þeirri tryggingu vegna lifrarígræðslu sem hann gekkst undir 31. desember 2018. V hafnaði greiðsluskyldu með bréfi dags. 15. apríl 2019.

Í gögnum málsins má finna læknisvottorð dags. 26. september 2019 þar sem kemur fram að ástæða lifrarígræðslu M var skorpulífur af völdum gallgangaskaða sem M hlaut við gallblöðrutöku í nóvember 1989. Í sama vottorði koma fram færslur úr sjúkraskrá bæði frá árinu 1993 og 1996 um „...þráláta brenglun á lifrarfunctionprófum...“ og M hafi verið vísað milli lækna vegna „...óeðlilegra lifrarprófa...“. Í læknisvottorðinu kemur einnig fram að það fundust ekki gögn í sjúkraskýrslu Landspítala um að M hafi verið upplýstur um bandvefsskemmd á lifur sem hafi verið greind í desember 1993. Einnig kemur fram í því vottorði að lifrarpróf hafi verið þrálátt hækkuð og hafi M leitað sjálfur til læknis árið 1996 og þannig ljóst að hann hafi vitað af óeðlilegum blóðrannsóknnum. Einnig kemur fram í læknisvottorðinu að haft sé eftir M að sölumaður vátryggingar hafi spurt M spurninga og fært inn svör, en M hafi ekki lesið þær af blaði sjálfur og þannig mat læknisins að misskilningur hefði getað komið upp um hvernig ætti að svara þeim.

M vísar til þess að hann hafi gefið réttar upplýsingar um heilsufar sitt á skriflegri umsókn sinni um sjúkdómatryggingu í febrúar 1997. Þar hafi hann svarað spurningu um hvort hann hafi áður haft sjúkdóm/vandamál í lifur, maga, skeifugörn, smáþörmum, ristli, nýrum eða þvagrásarkerfi neitandi sem og spurningu hvort hann hafði áður fengið óeðlilegar niðurstöður blóðrannsóknna, t.d. hækkaða blóðfitu eða blóðsykur. M bendir á að hann hafi ekki verið sérstaklega spurður um vandamál í gallblöðru eða þrengingar í gallleiðurunum, auk þess sem ekki hafi verið dálkur á umsóknareyðublaði sem hafi gefið honum kost á að gera grein fyrir öðrum heilsufarsvandamálum. M heldur því fram að aldrei hafi verið rætt við hann um vandamál í lifur áður en hann sótti um sjúkdómatryggingu en að hann hafi síðar komist að því að þeir sem lenda í því að gallleiðarar stíflast af steinum eða sandgjalli fái hækkuð lifrarpróf, en það þurfi ekki að benda til neinna skemmda í lifrinni sjálfri. M kveðst hafa verið hraustur og einkennalaus þegar hann sótti um sjúkdómatryggingu í febrúar 1997. Einnig bendir M á að spurning um hvort hann hafi nokkurn tíma fengið óeðlilegar niðurstöður blóðrannsóknna sé alltof opin spurning itl þess að V geti byggt á henni þar sem hægt sé að búast við að hver einasta manneskja hafi fengið slíkar niðurstöður á lífsleiðinni. Einnig bendir M á að hann hafi ekki sjálfur haft frumkvæði að því að kaupa sjúkdómatryggingu heldur hafi sölumaður komið til hans, fyllt út umsókn. M kveðst hafa sagt frá gallblöðrutöku en þar sem ekki var spurt um slíka sjúkdóma eða vandamál á umsókninni hafi það ekki verið skrifað niður. M vísar því alfarið á bug að hann hafi gefið rangar upplýsingar um heilsufar sitt og telur fráleitt af V að halda því fram að hann hafi veitt sviksamlega rangar upplýsingar sem hægt sé að meta sem stórkostlegt gáleysi í skilningi 7. gr. þágildandi laga um vátryggingarsamninga nr. 20/1954. M telur vísan V til þess að hann hafi komið sviksamlega fram ósvífna. M telur einnig að byggja eigi á lögum um vátryggingarsamninga nr. 20/1954 sem í gildi voru á þeim tíma sem sjúkdómatrygging hans tók gildi, en ekki lögum nr. 30/2004 sem tekið hafi gildi 1. janúar 2006.

V hefur eins og áður segir hafnað bótaskyldu og telur að M hafi gefið rangar upplýsingar um heilsufar sitt þegar hann sótti um sjúkdómatryggingu árið 1997. V vísar aðallega til þess að á skriflegri umsókn M um vátrygginguna hafi spurningunni um hvort M hafi áður haft sjúkdóm/vandamál í lifur, maga, skeifugörn, smáþörmum, ristli, nýrum eða þvagrásarkerfi og spurningunni hvort hann hafði áður

fengið óeðlilegar niðurstöður blóðrannsóknna, t.d. hækkaða blóðfitu eða blóðsykur, verið ranglega svarað. V vísar til færslna í sjúkraskrá M frá 5. desember 1993 um þráláta brenglun í lifrarfunctionprófum, færslu frá 25. nóvember 1994 um verulega brengluð lifrarpróf, færslu frá 7. mars 1995 um ösofagitis og óeðlileg lifrarpróf, færslu frá 4. janúar 1996 um að lifrarencym hafi ekki lækkað og frá 15. janúar 1996 um að ekki sé búið að lækna hann. Þá vísar V til þess að niðurstöður blóðrannsóknna dags. 20. maí 1994, 21. nóvember 1994, 22. febrúar 1995 og 15. desember 1995 hafi allar sýnt óeðlilegar niðurstöður lifrarprófa. V telur því að að M hefði átt að svara ofangreindum spurningum játandi á umsókn sinni um sjúkdómatryggingu. Einnig telur V fjarstæðukennt að M hafi ekki verið meðvitaður um einkenni tengd lifur þegar hann fyllti út umsóknina þar sem ótal færslur í sjúkraskrá bendi til annars og M hafi verið vísað milli lækna vegna þeirra. Einnig telur V rétt að miða við ákvæði laga nr. 30/2004 við afgreiðslu málsins en í 146. gr. þeirra komi fram að lögin gildi um alla váttryggingarsamninga sem voru í gildi þegar lögin tóku gildi hinn 1. janúar 2006. Þannig komi fram í 1. mgr. 83. gr. laganna að váttryggingafélag beri ekki ábyrgð ef váttryggður hefur sviksamlega vanrækt upplýsingaskyldu sína og hafi heimild til að fella niður ábyrgð sína í heild eða að hluta, sbr. 2. mgr. 83. gr. sömu laga ef vanræksla upplýsingaskyldu er þannig að ekki telst óverulegt. Einnig vísar V til 3. mgr. 83. gr. laganna varðandi þau atriði sem líta ber til við mat á takmörkun skv. 2. mgr. 83. gr. V heldur því fram að félagið hefði ekki veitt M sjúkdómatryggingu hefði hann veitt réttar upplýsingar um heilsufar sitt og M hafi vísitandi veitt rangar upplýsingar og sé þannig um sviksamlega háttsemi að ræða í skilningi 1. mgr. 83. laga um váttryggingarsamninga þannig að félagið beri ekki ábyrgð.

Álit.

Í málinu er í fyrsta lagi ágreiningur um hvort lög um váttryggingarsamninga nr. 20/1954 eða 30/2004 eigi að gilda um úrlausn málsins. Í 146. gr. laga nr. 30/2004 kemur skýrt fram að lögin taki gildi 1. janúar 2006 og gildi um alla þá váttryggingarsamninga sem voru í gildi á þeim degi. Hinn 1. janúar 2006 var sjúkdómatrygging M í gildi og þegar váttryggingaratburður varð 31. desember 2018 voru lög um váttryggingarsamninga nr. 30/2004 búin að vera í gildi í nær 13 ár. Með vísan til umræddrar 146. gr. laganna og Hrd. 280/2012 verður að leggja til grundvallar að lög nr. 30/2004 gildi um váttryggingarsamning M og V.

Í 82. gr. laga um váttryggingarsamninga kemur fram að váttryggingafélagi sé heimilt að óska eftir upplýsingum sem hafa þýðingu við mat þess á áhættu áður en váttrygging tekur gildi. Félaginu er heimilt að óska upplýsinga um sjúkdóma beint hjá váttryggingartaka og skal hann veita rétt og tæmandi svör eftir bestu vitund við spurningum félagsins. Þar kemur einnig fram að váttryggingartaki skuli að eigin frumkvæði veita upplýsingar um sérstök atvik sem hann veit eða má vita að hafa verulega þýðingu fyrir mat félagsins á áhættu.

Í 1. mgr. 83. gr. laganna kemur fram að hafi váttryggður sviksamlega vanrækt upplýsingaskyldu sína beri félagið ekki ábyrgð. Til þess að um sviksamlega vanrækslu á upplýsingaskyldu sé að ræða þarf V að sýna fram á að M hafi af ásetningi gefið rangar upplýsingar um heilsufar sitt sem hann veit eða má vita að hafi þau áhrif að hann fái váttryggingu sem hann hefði ella ekki fengið. Í þessu máli hefur V ekki sýnt fram á að þau skilyrði séu uppfyllt.

Verður því að líta til 2. mgr. 83. gr. sömu laga þar sem kemur fram að hafi váttryggingartaki vanrækt upplýsingaskyldu sína skv. 82. gr. í þeim mæli að ekki telst óverulegt, megi fella ábyrgð félagsins niður í heild eða að hluta. Í 3. mgr. 83. gr. kemur síðan fram að við mat á ábyrgð félagsins skv. 2. mgr. 83. gr. skuli litið til þess hvaða þýðingu vanrækslan hafi haft fyrir mat félagsins á áhættu, til þess hve sök váttryggingartaka var mikil, með hvaða hætti váttryggingaratburður varð og atvika að öðru leyti.

Þegar litið er til þeirra beinu spurninga á váttryggingarumsókn M um sjúkdóm/vandamál í lifur og óeðlilegar niðurstöður blóðrannsóknna sem M fyllti út og undirritaði 15. febrúar 1997, verður að líta svo á að með því að svara þeim spurningum neitandi hafi M vanrækt M að gefa rétt og tæmandi svör við spurningum V. Þar er vísað til færslna í sjúkraskrá M um ítrekaðar niðurstöður blóðrannsóknna um virkni lifur sem og tilvísun milli lækna vegna þess. Háttsemi M verður ekki talið til óverulegrar vanrækslu og eru því skilyrði 2. mgr. 83. gr. uppfyllt.

Þegar metið er hvort V geti takmarkað ábyrgð sína í heild eða að hluta verður að líta til leiðbeininga 3. mgr. 83. gr. laga um váttryggingarsamninga um til hvaða viðmiða eigi að líta. Í fyrsta lagi þar að skoða hvaða þýðingu vanrækslan hafði fyrir mat V á áhættu. Þar hefur V vísað til þess að M hefði ekki fengið samþykka sjúkdómatryggingu ef réttar upplýsingar hefðu legið fyrir um heilsufar hans. Ekki hafa verið lögð fram skýr gögn sem styðja þá afstöðu V. Í öðru lagi varðandi mat á sök M verður að líta til þess að af læknisvottorði dags. 26. september 2019 verður ráðið að ekki sé ljóst hvort M hafi vitað af greindri bandvefsskemmd á lifur en að hann hafi mátt vita um óeðlilegar blóðrannsóknir. Í þriðja lagi verður síðan að líta til þess að það eru tengsl milli óeðlilegra lifrarprófa fyrir töku váttryggingarinnar og lifrarígræðslu M 31. desember 2018 og getur það aukið takmörkunarheimildir V. Þegar litið er til alls þess sem tiltekið er hér að ofan þykir rétt að takmarka ábyrgð V um helming (50%) bóta úr sjúkdómatryggingu.

Niðurstaða.

M á rétt á bótum úr sjúkdómatryggingu hjá V en félagið getur takmarkað ábyrgð sína um 50%.

Reykjavík, 9. júní 2020.
Þóra Hallgrímsdóttir lögfr.

Valgeir Pálsson lögfr.

Hildigunnur Hafsteinsdóttir lögfr.